

Załącznik
do uchwały Nr 327/2016.
Zarządu Powiatu w Policach
z dnia 27 kwietnia 2016 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE POLICKIM**

NA LATA 2016 – 2018

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Piecza zastępcza w Powiecie Polickim	3
3. Cele i zadania programu rozwoju pieczy zastępczej	5
3.1 Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych – zgodnie z limitem	5
3.2 Zwiększenie liczby rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora	6
3.3 Zwiększenie liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.....	6
3.4 Zwiększenie dostępu poradnictwa specjalistycznego dla rodziców zastępczych	6
3.5 Podnoszenie kompetencji rodzin zastępczych poprzez specjalistyczne szkolenia	7
3.6 Podnoszenie kompetencji pracowników realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej	7
3.7 Rozwijanie współpracy między instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny	7
3.8 Zaplanowanie restrukturyzacji/ dostosowania placówek opiekuńczo-wychowawczych....	7
4. Sposób monitorowania programu	8

1. Wprowadzenie

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje powiat do opracowania i realizacji 3-letniego programu rozwoju pieczy zastępczej. Korzystając z doświadczenia zarówno Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach będącego jednocześnie organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz współpracy powiatu z gminami w zakresie pomocy społecznej możemy już dziś stwierdzić, że Powiat Policki wciąż pracuje nad dostosowywaniem pieczy zastępczej do obecnych i przyszłych potrzeb. Wiele już w tej kwestii zrobiono tworząc na przykład kolejne pogotowie rodzinne dla dzieci poniżej 10 roku życia i starszych, w tym dla noworodków pozostawianych w szpitalu znajdującym się na terenie Powiatu Polickiego, czy uruchomienie całonocnego telefonu interwencyjnego dotyczącego umieszczeń w pieczy zastępczej.

Przyjmując program należy pamiętać zgodnie z konwencją o prawach dziecka przyjętą przez Polskę w 1991 r., że *we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka*. Powiat Policki poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach od zawsze prowadzi politykę społeczną jak najbliższą dziecku i rodzinie i dlatego tworzył takie instrumenty jak aspirant pracy socjalnej (protoplasta asystenta rodziny wskazanego w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) czy schronienie w hostelu dla ofiar przemocy, psychologa oraz lekarza psychiatry.

W okresie zmian polityki społecznej dotyczącej pieczy zastępczej Powiat Policki poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach brał czynny udział zgłaszając uwagi do ustawy oraz pracując nad jej zmianami. Pozwoliło to rozwiązać wiele wątpliwości, które pojawiały się w codziennej pracy z dzieckiem. Podejmowano również wielokrotne rozmowy z sędziami Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nietletnich w Szczecinie, czego efektem jest zapis w postanowieniach sądu dający wybór pieczy zastępczej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Zastosowanie powyższego pozwoliło na indywidualne podejście do dziecka trafiającego do pieczy zastępczej i pozwoliło działać w sposób niemalże natychmiastowy.

2. Piecza zastępcza w Powiecie Polickim

Powiat Policki ma ten komfort w działaniu, że dysponuje zarówno instytucjonalną jak i rodzinną pieczą zastępczą. Pozwala to na umieszczanie małoletnich zgodnie z ich wiekiem oraz wymaganym wsparciem i możliwościami instytucji. W powiecie funkcjonują również pogotowia rodzinne, które w sposób profesjonalny odpowiadają na potrzeby umieszczanych w nim dzieci w trybie interwencyjnym, często są to noworodki pozostawione w szpitalu. Wsparciem systemu pieczy zastępczej w Powiecie Polickim jest również numer telefonu interwencyjnego odbierany codziennie przez całą dobę, pod który dzwonią zarówno policjanci biorący udział w interwencjach domowych jak i inne służby pomocy społecznej, w tym pracownicy ośrodków pomocy społecznej.

Dla przybliżenia problemu i oceny potrzeb w zakresie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Polickim dokonano analizy liczby rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-

wychowawczych oraz liczby umieszczonych w nich dzieci w latach 2013 – 2015. Analiza wykazała, że piecza zastępcza w Powiecie Polickim ma charakter płynny, dane dotyczące dzieci zmieniają się kilkudziesięciokrotnie w ciągu danego roku, co związane jest ściśle z odpływem i przyływem nowych wychowanków. W związku z powyższym trudno jest ująć pieczę zastępczą jednorodnie, ale można obserwować pewne tendencje. Dla przykładu pokazano kilka zestawień według stanu na ostatni dzień danego roku.

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Polickiego i przebywających w nich dzieci (stan na ostatni dzień danego roku)

Rodziny zastępcze:	2013 r.		2014 r.		2015 r.	
	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci
spokrewnione	79	99	78	93	71	83
niezawodowe	60	85	60	77	45	62
zawodowe	5	17	7	30	7	28
Razem:	144	201	145	200	123	173

Tabela nr 1 ukazuje tendencję spadkową dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz spadek liczby samych rodzin zastępczych w 2015 r. Może to być uwarunkowane tym, że gminy współpracują z rodziną biologiczną często wprowadzając asystenta rodziny, co pozwala w miarę możliwości na pozostanie dziecka w rodzinie. Może to również oznaczać, że część dzieci powraca do domu rodzinnego, usamodzielnia się lub zostaje umieszczona w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 2. Dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Polickiego (stan na ostatni dzień danego roku)

Placówka:	2013 r.		2014 r.		2015 r.	
	typ	miejsc/dzieci	typ	miejsc/dzieci	typ	miejsc/dzieci
opiekuńczo-wychowawcza w Policach	socjalizacyjna	30/30	socjalizacyjna	30/30	socjalizacyjno-interwencyjna	30/30
opiekuńczo-wychowawcza w Tanowie	socjalizacyjna	30/34	socjalizacyjna	30/24	socjalizacyjno-interwencyjna	30/34
Razem:		60/64		60/54		60/64

Tabela nr 2 pokazuje, że w placówce opiekuńczo-wychowawczej w Tanowie było więcej dzieci niż liczba miejsc, co możliwe jest po uzyskaniu zgody Wojewody Zachodniopomorskiego. Zmieniono również typy placówek opiekuńczo-wychowawczych z socjalizacyjnych na socjalizacyjno-interwencyjne, co było odpowiedzią na potrzeby umieszczanych dzieci w trybie nagłym.

Od 1 stycznia 2016 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie można umieszczać dzieci poniżej 10 roku życia, daje to wyraźny sygnał, iż dzieci te powinny trafić do rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 3. Liczba nowo przyjętych dzieci w pieczy zastępczej z podziałem na gminy

Gminna:	2013 r.		2014 r.		2015 r.	
	rodzinna	instytucjonalna	rodzinna	instytucjonalna	rodzinna	instytucjonalna
Gmina Police	26	3	36	3	30	15
Gmina Dobra	5	1	0	0	1	3
Gmina Kołbaskowo	4	3	1	0	8	0
Gmina Nowe Warpno	0	1	0	0	0	0
Inny powiat	10	9	11	4	6	14
Razem:	45	17	48	7	45	32
Razem:	62		55		77	

Tabela nr 3 ukazuje, że liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2015 r. wzrosła w stosunku do lat ubiegłych. W związku z powyższym Powiat Policki w odpowiedzi na potrzeby w ramach rozwoju pieczy zastępczej poczyni przygotowania do restrukturyzacji/dostosowania do wymaganych standardów wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej do 31 grudnia 2020 r. oraz poczyni starania o kandydatów na rodzinną pieczę zastępczą.

3. Cele i zadania programu rozwoju pieczy zastępczej

Głównym celem programu jest zapewnienie w Powiecie Polickim adekwatnej do potrzeb i wieku dziecka formy pieczy zastępczej. Osiągnięcie ww. celu będzie możliwe poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1) zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych – zgodnie z limitem;
- 2) zwiększenie liczby rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora;
- 3) zwiększenie liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 4) zwiększenie dostępu poradnictwa specjalistycznego dla rodziców zastępczych;
- 5) podnoszenie kompetencji rodzin zastępczych poprzez specjalistyczne szkolenia;
- 6) podnoszenie kompetencji pracowników realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej;
- 7) rozwijanie współpracy między instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny;
- 8) zaplanowanie restrukturyzacji/ dostosowania placówek opiekuńczo-wychowawczych.

3.1 Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych – zgodnie z limitem

Na podstawie analizy liczby rodzin zastępczych niezawodowych, które mogłyby zostać przekształcone w rodziny zastępcze zawodowe, ustala się w Powiecie Polickim, na lata 2016 – 2018, następujące limity nowo zakładanych rodzin zastępczych zawodowych:

- 1) 2016 r. – 4 rodziny,

- 2) 2017 r. – 4 rodziny,
- 3) 2018 r. – 4 rodziny.

3.2 Zwiększenie liczby rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora

W odpowiedzi na szereg problemów zgłaszanych przez rodziny zastępcze, pracowników socjalnych lub dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych planuje się zwiększenie liczby rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Osiągnięcie celu możliwe jest do zrealizowania poprzez zachęcanie rodzin zastępczych do złożenia wniosku o przydzielenie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

3.3 Zwiększenie liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Kandydaci na rodziny zastępcze będą pozyskiwani poprzez:

- 1) promowanie rodzinnej pieczy zastępczej na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach;
- 2) pokazywanie dobrych praktyk związanych z rodzinną pieczą zastępczą;
- 3) współpracę z kościołem;
- 4) organizowanie festynu rodzinnego z okazji „Dnia Rodzicielstwa Zastępczego”;
- 5) przesyłanie do sądu listy rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych.

Wszyscy kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, którzy zgłoszą się do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie będą poinformowani o:

- 1) rodzajach rodzinnej pieczy zastępczej;
- 2) niezbędnych warunkach formalnych jakie należy spełnić;
- 3) odbyciu odpowiedniego szkolenia.

3.4 Zwiększenie dostępu poradnictwa specjalistycznego dla rodziców zastępczych

Cel ten będzie realizowany poprzez zwiększenie dostępu do wysokospecjalistycznego poradnictwa psychologicznego, psychiatrycznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego udzielanego rodzinie zastępczej. Dostępne formy poradnictwa specjalistycznego, z którego skorzystają rodziny zastępcze, to:

- 1) wsparcie informacyjne, realizowane poprzez: doinformowanie, udzielenie wskazówek praktycznych, wskazanie stosownych instytucji, placówek i grup pomocowych, zachęcanie do korzystania z innych form pomocy oraz kierowanie do innych instytucji,
- 2) specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, realizowane poprzez: procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii, psychoedukację rodzin zastępczych oraz grupy wsparcia dla rodzin zastępczych;
- 3) specjalistyczne poradnictwo rodzinne obejmujące szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny zastępczej;
- 4) interwencja kryzysowa, polegająca na udzielaniu natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego lub prawnego, w celu zażegnania kryzysu;
- 5) poradnictwo socjalne, realizowane poprzez: udzielanie informacji mającej zastosowanie w konkretnej sprawie, pomoc w przygotowaniu pism urzędowych oraz przedstawienie konsekwencji działań, które mogłyby być podjęte;

- 6) poradnictwo pedagogiczne, realizowane poprzez podjęcie konkretnych działań prowadzących do poprawy trudnej sytuacji dziecka w kontekście jego rozwoju;
- 7) poradnictwo psychiatryczne udzielane osobom dorosłym i dzieciom.

Planuje się również wspieranie rodzin zastępczych w formie wolontariatusy organizowanych przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach oraz zatrudnianie osób do pomocy przy opiece nad dziećmi oraz przy pracach gospodarskich – na wniosek rodziny zastępczej.

3.5 Podnoszenie kompetencji rodzin zastępczych poprzez specjalistyczne szkolenia

Cel będzie osiągniany poprzez:

- 1) organizację cyklicznych szkoleń dla rodzin zastępczych – co najmniej dwa spotkania w roku;
- 2) zgłaszanie rodzin zastępczych niezawodowych na szkolenia podnoszące kwalifikacje i przygotowujące do roli rodziny zastępczej zawodowej – w razie potrzeb;
- 3) organizację i przeprowadzanie spotkań informacyjnych dla rodzin zastępczych w czterech gminach Powiatu Polickiego – co najmniej jedno spotkanie w roku;
- 4) umożliwienie uczestnictwa rodzinom zastępczym w zajęciach edukacyjnych przeprowadzanych przez studentów pedagogiki na corocznym Pikniku dla Rodzin Zastępczych – raz w roku.

3.6 Podnoszenie kompetencji pracowników realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej

Cel będzie osiągniany poprzez poszukiwanie darmowych szkoleń, udział w konferencjach, warsztatach, spotkaniach tematycznych oraz płatnych szkoleniach w ramach potrzeb. Planuje się również organizowanie spotkań szkoleniowych i doradczych dla instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.

3.7 Rozwijanie współpracy między instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny

Prowadzenie stałej, opartej na wypracowanych procedurach, współpracy pomiędzy służbami w zakresie realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Planuje się udział w zespołach okresowej oceny sytuacji dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, uczestnictwo w sprawach sądowych dotyczących ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej, zapraszanie przedstawicieli szkół, ośrodków pomocy społecznej na ocenę dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

3.8 Zaplanowanie restrukturyzacji/ dostosowania placówek opiekuńczo-wychowawczych

Zgodnie z art. 95 ust 3 w związku z art. 230 ust 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332 z późn. zm.) od 1 stycznia 2021 r. w placówkach nie może być więcej niż 14 wychowanków. Na dzień dzisiejszy placówki są 30 osobowe, dlatego należy przeprowadzić restrukturyzację/ dostosowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych w Powiecie Polickim. W celu osiągnięcia założonego celu zostaną poczynione następujące działania:

- 1) przeprowadzenie analizy instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Polickim, w tym zestawienie potrzeb z możliwościami powiatu;
- 2) przygotowanie planu restrukturyzacji/ dostosowania do standardów;
- 3) przeprowadzenie restrukturyzacji/ dostosowanie do standardów.

Przepisy umożliwiają również utworzenie wspólnej obsługi ekonomiczno-administracyjnej i organizacyjnej placówek, co będzie brane pod uwagę podczas restrukturyzacji placówek opiekuńczo-wychowawczych.

4. Sposób monitorowania programu

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się okoliczności formalno-prawnych oraz bieżących potrzeb.

Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie na podstawie prowadzonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach corocznej analizy zebranych danych i informacji w przedmiotowym zakresie. Informacje na temat monitoringu programu będą przedkładać przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach Zarządowi Powiatu w Policach oraz Radzie Powiatu w Policach w ramach corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach.